

nák. Aki pedig elmélyül a pontos forrás- pan vezettek ki 1000-Dal? EMEKURKE

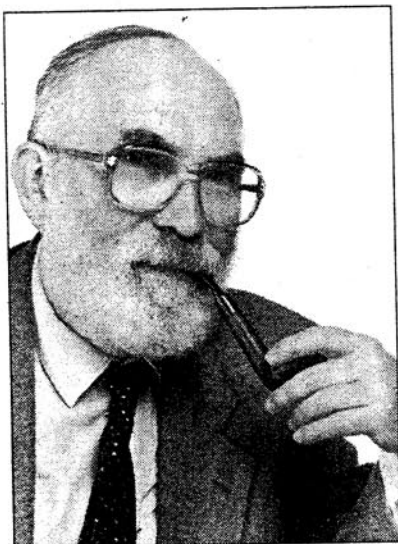
A történetfilozófia aktualitása

Kelemen János: Az ész képe és tette

Történetfilozófia? Manapság igencsak gyanús holminak számít. Összeilleszteni és filozófiai elméletre fűzni a múlt eseményeinek egymásutóját, bölcselati vizsgálat alá vonni a történelem menetét, föltehető kezdetét, fejlődési elveit? A történettudós szerint ez nem egyéb, mint erőszakot tenni a tényeken, merő spekuláció, üres ködevés. A posztmodern filozófus szerint pedig nem egyéb, mint a mögöttünk hagyott modernség kétségbeesett megnyilvánulása, hamis metanarratíva, a halott nagy elbeszélés föltámasztásának meddő kísérlete.

Kelemen János nem hagyja magát zavartatni a kételkedő hangoktól: rendíthetetlenül hisz a történetfilozófia lehetőségében, sőt aktualitásában. Tanulmánygyűjteményét, ahogy elárulja, egyenesen a diszciplína bevezető kézikönyvének szánja. Főszereplői a klasszikus német idealizmus nagyjai, Kant, Herder és Hegel, illetve jeles huszadik századi utódjuk, Collingwood. Kant és Herder vitájából az univerzalista és partikularista történelemfilozófia ellen-

tétét olvassa ki, Hegel koncepciójában a történelemfilozófiát és a filozófiatörténetet azonosítja, Collingwood historizmusában pedig a történelmi ismeret

autonómiájának nagy hatású védelmét ismeri föl. Az érzékeny elemzésekben bővelkedő tanulmányok a számba vett klasszikusoknak nem annyira tartalmi történelemfilozófiai koncepcióit állítják előtérbe: a történelmi megismerés lehetőségére rákérdező ismeretfilozófiai megfontolásait húzzák alá. A történetfilozófia, vallja a tanulmányíró, kritikai tudomány: ha emberi-történelmi világról megszerzett ismereteinkről gondolkodunk, nem lehetünk meg hát nélküle.

A kötet cím egyébként Hegeltől való. „A világtörténelem – hangzik a híres hegeli diktum – az ész képe és tette.” A gondolatban Kelemen nem az észet és a történelmet azonosító idealizmust hangsúlyozza: az ember önteremtésének tételét fedezi föl. A történelmet ugyanis épp azért vagyunk képesek megismerni, mert mi hoztuk létre. A történetfilozófia: a magunk készítette, ezért megismerhető világ megismerésének örökké aktuális elmélete tehát. (Atlantisz, 265 oldal, 1595 forint)

PERECZ LÁSZLÓ

hozzá és nem. Ács szélgettek annyira h Minde: ván Mag könyve l kötet szé magyar v dász kala zatos tája gyerek v: állni?

A kötet számomra tékoosság: arról a r között, s: nyomorban, s ak pusztult. amelyek és érdekel „csak” v őserdeib teket, táj nyelven Tőle szir Tudon hiány m lán... (P)

A k